[2020] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1

ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

(2017 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰਬਰ 7281-7282)

29 ਜਨਵਰੀ, 2020

[ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਵਾਈਨ ਸਰਨ,

ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਐੱਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭਾਰਤ, ਜੇਜੇ]

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973-ਉਪ ਧਾਰਾ 437,438,439 ਅਤੇ 167(2) - ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ - ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ – ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ; ਕੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹਵਾਲਾ-ਆਯੋਜਿਤਃ (ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਰੀਅਮ) ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ; ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 437 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ; ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤ (ਰਾਹਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ) ਆਦਿ ਲਗਾਉਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜਾਅ' ਤੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਦੁਬਾਰਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ-ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ ਕੇਸ (ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਫੈਸਲਿਆਂ) ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ - ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਧਾਰਾ 438-ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2005-ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ, 2018-ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਗਿਣੇ ਗਏ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ

ਉਪ ਧਾਰਾ 376 (3) 376 ਏਬੀ, 376 ਡੀਏ, 376 ਡੀਬੀ-ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਅਨੁਛੇਦ 21-ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872-ਅਨੁਛੇਦ 27-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

ਆਯੋਜਿਤ :1.1 ਪ੍ਰਤੀ ਐੱਮ.ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.
ਕੋਡ ਵਿੱਚ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਲਚੰਦ ਜੈਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ"। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨਾਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਹੈ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਹੈ ਕਿ ਉਹ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਆਖਰਕਾਰ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੀ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਸਮੇਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰੇ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ/ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਜਾਂ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਫਰਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਮਾਂਬੱਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 439 ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7.1][33 ਈਐੱਚ, 34 ਏ-ਡੀ]

1.2 ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮ੍ਹਾਤ੍ਰੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਦੇ ਪੈਰਾ 42 ਅਤੇ 43 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਤਿਅੰਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਵੀ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7.4]

1.3 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ 439 ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਨਿਯਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਨਿਯਮ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ 7887 ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਸ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਉਹ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਮ ਨਿਯਮ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। [ਪੈਰਾ 7.5][49ਡੀ-ਐਚ]

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1980) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 565: [1980] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 383-ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2011) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 694: [2010] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 201-ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ।

ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 667: [1995] 6 ਸਪਲਿ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 556 - ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ।

ਭਦਰੇਸ਼ ਬਿਪਿਨਭਾਈ ਸੇਠ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2016) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 152: [2015] 10 ਐਸਸੀਆਰ 398; ਕੇਐਲ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1998) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 348; ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ

(2005) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 608: [2004] 6 ਵਾਧੂ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 707; ਨਿਰਮਲ ਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2004) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 558: [2004] 3 ਵਾਧੂ. ਐਸਸੀਆਰ 1006; ਐਚਡੀਐਫਸੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਜੇਜੇ ਮੰਨਨ

(2010) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 679: [2009] 16 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 590; ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2018) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 303: [2018] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 739; ਬਾਲਚੰਦ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1976) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 572: [1977] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 52; ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ

(1994) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 260; ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ (2014) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2013] 14 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 713; ਅਰਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2014) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 273: [2014] 8 ਐੱਸਸੀਆਰ 128; ਐੱਮਸੀ ਅਬਰਾਹਮ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2003) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 649: [2002] 5 ਵਾਧੂ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 677; ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਅਚਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2001) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 453: [2001] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 878-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਤੀ ਐੱਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ, ਜੇ. [ਸੰਕੇਤ]

2.1 ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਤੰਤਰਤਾ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ। ਜ਼ਮਾਨਤ (ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ) ਦਾ ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀਆਂ ਕਠੋਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬੱਦਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। 1973 ਦੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਨੇ 1898 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ,

ਇਸ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖਾ ਮਤਭੇਦ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਡ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 1973 ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਧਾਰਾ 438 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ; ਇਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
[ਪੈਰਾ 39,40][94 ਐੱਚ], [95 ਏ-ਡੀ]
2.2 'ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀ, ਭਾਵ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਸਿਬੀਆ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੋਚ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੁਆਰਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ-ਅਤੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਅਣਉਚਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵੇਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਜਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ, ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਦੇਸ਼ ਨਾ ਛੱਡਣਾ ਆਦਿ) ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਜਾਂ ਅਸਥਿਰ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਰਾਹਤ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 42,46][95G, 99G- ਐੱਚ, 100 ਏ - ਸੀ]
2.3 ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨਾ ਬਲੋਥੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ' ਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨਾ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਰੀਖਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ।

ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਾਰ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਸੀ। ਸੰਸਦ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਗੁਣ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹਰੇਕ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ-ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 438 ਧਾਰਾ 21 ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੱਤ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪੱਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ; ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਨੇ ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਬਿਮਾਰੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 47,49 ਅਤੇ 50][100C- ਐੱਫ, 101B- ਡੀ, ਈ- ਜੀ]

2.4 ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਸਮਝ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਇਹ ਆਧਾਰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਬਬੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 438 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 438 (2) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਗਾਊਂ

ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ("ਮਈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ) ਫਿਰ ਵੀ, ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਆਦੇਸ਼, ਧਾਰਾ 438 (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਬਬੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਹਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਧੇਰੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ 41 ਅਤੇ 48 ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮੱਸਿਆ, ਭਾਵ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਰੋਕਥਾਮ, ਜ ਇਲਾਜ ਉਪਾਅ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ (ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ) ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ. ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ। ਸਿਬਬੀਆ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ' ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲਦੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀਃ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਦਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ (2005 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਸੀ)। ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 203ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਲਾਉਦੀਨ, ਅਦਾਰੀ ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਨੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਪਹਿਲੂ' ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ (ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ) ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਿਰਫ ਪਾਬੰਦੀ, ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, i.e. ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 (3) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376ਏਬੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376ਡੀਏ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376ਡੀਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (i.e. ਸੈਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ) ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ।

ਸੋਧ (ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ, 2018) ਨੇ ਧਾਰਾ 438 ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।(4). ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ।

ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਭੁੱਲ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਅਸਥਿਰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 54-56][105B- ਡੀ, 106 ਏ-ਡੀ, 107- ਏ-ਬੀ- ਸੀ]

2.5 ਨੰਬਰ ਧਾਰਾ 437 (3) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਤ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਹੈ। ਹਰ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਭਾਵ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ੍ਹਨਾ; ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ; ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲੇਖਾਂ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ – ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਧਾਰਾ 437 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 438 (2) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।(3). ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।(5). ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ, ਭਾਵ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਠਿਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਧਾਰਾ 439 (2), ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਹਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜ੍ਹਛਾੜ੍ਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਹੜ੍ਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਚਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨੇ ਸਨ, ਇਸ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।
[ਪੈਰਾ 61,62][109- ਡੀ- ਐੱਚ, 110 ਏ]

2.6 ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਧਾਰਾ 438(4) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਹਨ, ਜੋ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਲਚਕਦਾਰ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 68][ਜੀ-ਐੱਚ, 116ਏ, ਬੀ-ਸੀ]

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 ਬਾਰੇ: ਕੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2.7 ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਇੱਥੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 167 (2) ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਕੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ "ਡੀਮਡ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਉਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਧਿਆਇ XXXIII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ"। ਅਸਲਮ ਬਾਬਾਲਾਲ ਦੇਸਾਈ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਹੀਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤੱਥ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ' ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਜਾਂ/ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਡੀਮਡ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਰਫ ਅਗਲੀ ਘਟਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਰਹੇਗਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਧਾਰਾ 437(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।(2). [ਪੈਰਾ 70][117 ਡੀ- ਐੱਚ, 118 ਏ- ਸੀ]

2.8 ਸੈਕਸ਼ਨ 438 (3) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਦੁਆਰਾ "ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼" ਤੇ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ-ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ "ਨਿਰਦੇਸ਼" ਹੈ ਕਿ "ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ" ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 438 (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ "ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ" ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਹ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 (3) ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। (1). ਅਦਾਲਤ, ਸਬੰਧਤ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। (2). [ਪੈਰਾ 71][118C- ਐੱਫ]

2.9 ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹਾਲਾਤਃ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਚਣ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 76][123 ਐੱਫ- ਜੀ, 124 ਏ]

2.10 ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਉੱਤਰਃ

(1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1-ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ; ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤੌਰ' ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਆਮ ਜਾਂ ਮਿਆਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ

ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 437 (3) ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੰਭੀਰਤਾ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਆਦਿ) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕੋਈ ਵੀ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤ (ਰਾਹਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਮੇਤ, ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਸਮਾਂਬੱਧ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ) ਆਦਿ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ।

(2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 77][124ਬੀ-ਸੀ, ਡੀ-ਈ]

2.11 ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਨ-ਇਹ ਉਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਨ। ਮਹਾਨ ਕਾਨੂੰਨਦਾਨ ਅਤੇ ਯੂ. ਐੱਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਜੋਸਫ ਸਟੋਰੀ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ "ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ, ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।" ਸਾਡੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ-ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ, ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਰੌਲਟ ਐਕਟ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ਵਿਆਪੀ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹ ਬਣੋ, ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਦਬਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਹੱਥੀਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ: ਬਹੁਤ ਵਾਰ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ, ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ (ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ) ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਰਤਾਰੇ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੱਕ, ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਅਦਾਲਤ, ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਵਿਵੇਕ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਚੌੜਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੰਗ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੁੰਗੜ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਇਹ 46 ਸਾਲ. [ਪੈਰਾ 79,80][127 ਏ- ਐੱਫ]

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1980) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 565: [1980] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 383; ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [1967] 1 ਐੱਸਸੀਆਰ 77; ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (1987) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 424: [1987] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1; ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ਼ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਬਨਾਮ ਦੀਪਕ ਮਹਾਜਨ (1994) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 440: [1994]
1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 445; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੰਪੁਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ। (1975) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 810: [1976]
1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 626; ਦੋਲਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (1995) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 349: [1994] 6 ਵਾਧੂ. ਐਸਸੀਆਰ 69-'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ

ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 667: [1995] 6 ਵਾਧੂ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 556; ਕੇ. ਐੱਲ. ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (1998) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 348; ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (2005) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 608: [2004] 6 ਪੂਰਕ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 707; ਆਦਰੀ ਧਰਣ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (2005) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 303: [2005] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 188; ਨਿਰਮਲ ਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2004) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 558: [2004] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1006; ਐੱਚ. ਡੀ. ਐੱਫ. ਸੀ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਜੇ. ਜੇ. ਮਨ੍ਨਾਨ (2010) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 679: [2009] 16 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 590; ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2018) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ (ਐਸ. ਸੀ. 415) ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (2008) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 632: [2007] 11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 615; ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2011) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 694: [2010] 15 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 201; ਭਦਰੇਸ਼ ਬਿਪਿਨਭਾਈ ਸੇਠ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2016) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 152: [2015] 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 398-ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਦਾਤਾਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ (2018) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 22; ਗੁਰਚਰਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) (1978) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 118: [1978] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 358; ਅਸਲਮ ਬਾਬਾਲਾਲ ਦੇਸਾਈ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1992)
4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 272: [1992] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 545; ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ (1994) 4 SCC 260; ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ U.P. (2014) 2 ਐਸਸੀਸੀ 1: [2013] 14 ਐਸਸੀਆਰ 713; ਅਰਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2014) 8 ਐਸਸੀਸੀ 273: [2014] 8 ਐਸਸੀਆਰ 128; ਐਮਸੀ ਅਬਰਾਹਮ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2003) 2 ਐਸਸੀਸੀ 649: [2002]

5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 677; ਪ੍ਰਦੀਪ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ (2019) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ (ਐੱਸ. ਸੀ.) 825; ਮਿੱਠਾਭਾਈ ਪਾਸ਼ਾਭਾਈ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2009) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 332: [2009] 7 ਐੱਸਸੀਆਰ 1126; ਐੱਮਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨਾ ਬਲੋਥੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1995) ਸਪਾਂਸਰ (3) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 419: [1995] 2 ਵਾਧੂ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 590; ਸਾਵਿਤ੍ਰੀ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2009) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 325: [2009] 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 978; ਏਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਿਮਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁੰਡੂ (1997) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 104: [1997] 4 ਪੂਰਕ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 412; ਮੁਰਲੀਧਰਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ (2001) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 638: [2001] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 57; ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2012) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 379: [2012] 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1; ਗੁਡੀਕੰਤੀ ਨਰਸਿਮਹੁਲੁ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ (1978) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 240: [1978] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 371; ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ਼ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ (2019) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 24; ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਿਓਮਨ ਉਪਾਧਿਆਏ (1961) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 14; ਵੱਲਭਦਾਸ ਲੀਲਾਧਰ ਬਨਾਮ ਕਸਟਮਜ਼ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ [1965] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 854; ਹਜ਼ਾਰੀ ਲਾਲ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (2009) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 652: [2009] 14 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 195; ਸੁਧੀਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 2016 (1) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 146: [2015] 12 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 387; ਅਰਵਿੰਦ ਤਿਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2018) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 475; ਮਹੰਤ ਚੰਦ ਯੋਗੀ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2003) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 236; ਪਦਮਾਕਰ ਤੁਕਾਮ ਭਵਨਗਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2012) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 720; ਐਕਸ ਬਨਾਮ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ, (2018) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 511: [2018] 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 466; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਦਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਰਾਮਪ੍ਰਸਾਦ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਅਨਰ (2011) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 189: [2011] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 800; ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਮਰਮਣੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ (2005) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 21-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਸਟਿਸ ਵੀ. ਐਸ. ਮਲਿਮਥ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ; ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ-41ਵੇਂ, 48ਵੇਂ, 154ਵੇਂ, 177ਵੇਂ, 203ਵੇਂ ਅਤੇ 268ਵੇਂ-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੈਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ (ਹੈਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 4 ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਵਾਲੀਅਮ 11, ਪੈਰਾ 166) ਕੋਡਕਸ ਜਸਟੀਨੀਅਨਸ (ਜਾਂ 'ਕੋਡ ਜਸ') ਕਿਤਾਬ 9 ਵਿੱਚ ਸਿਰਲੇਖ ਸਿਰਲੇਖ 3 (2) ਵਾਰਟਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਪਰ ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਵਾਈਨ ਸਾਰਨ, ਜੇ. ਜੇ. [ਸੰਕੇਤ]

3. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1980 ਵਿੱਚ ਸਿੱਟੇ (2) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 565 ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕਿ ਉਹ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਢੰਗ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ 1996 (1) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ 667 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 2011 (1) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 694 ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ, ਭਾਵ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਗਲਤ ਹੈ। ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।[128ਏ-ਸੀ]

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1980) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 565: [1980] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 383-ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 667: [1995] 6 ਪੂਰਕ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 556; ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2011) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 694: [2010] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 201-ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪਰ ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਵਾਈਨ ਸਰਨ, ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਐੱਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ, ਜੇ. ਜੇ. [ਪਰ ਕਿਊਰਿਅਮ]

ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟੇ:

4. ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਉੱਤਰ:

(1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1-ਧਾਰਾ 438 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ; ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 437 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ; ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤ (ਰਾਹਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ) ਆਦਿ ਲਗਾਉਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।

(2) ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।

ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ)

ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈਃ

(1) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਠੋਸ ਤੱਥਾਂ (ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਆਮ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ) 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੰਗੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਤਰੇ ਜਾਂ ਸ਼ੰਕੇ, ਇਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲਈ ਵਾਜਬ ਅਧਾਰ ਹੈ।

(2) ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਧਮਕੀ (ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ) ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੀਮਤ ਅੰਤਰਿਮ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ.

(3) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਆਦਿ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ (ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ) 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ (ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਸਮੇਤ) ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣਾ) ਆਦਿ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ-ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 437 (3) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. (ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਸ-ਦਰ-ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕੇਸ ਵਾਰੰਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਟੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

(4) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਰਗੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ; ਬਰਾਬਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ (ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ) ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(5) ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(6) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ "ਕੰਬਲ" ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

(7) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

"(8) ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ" "ਸੀਮਤ ਹਿਰਾਸਤ" "ਜਾਂ" "ਮੰਨੀ ਗਈ ਹਿਰਾਸਤ" "ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇੱਕ ਲੇਖ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ". (ਭਾਵ ਹਿਰਾਸਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ (ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ) ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਬਬੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਜੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਿਓਮਨ ਉਪਾਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(9) ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ, ਜੋ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਰਾਰ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਣਾ, ਡਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਦੇਣਾ ਆਦਿ।

(10) ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ (9) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਦਾਲਤ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

(11) ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਰਾਜ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਰੱਦ" ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (2), Cr PC

(12) ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਫੈਸਲਿਆਂ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ (ਕੇ. ਐੱਲ. ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ; ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ; ਅਦਰੀ ਧਰਣ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ; ਨਿਰਮਲ ਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਐੱਮ. ਪੀ. ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ; ਐੱਚ. ਡੀ. ਐੱਫ. ਸੀ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਜੇ. ਜੇ. ਮੰਨਨ; ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ, ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 1][128- ਈ- ਐੱਚ; 129- ਏ- ਐੱਚ; 130- ਏ- ਐੱਚ; 131- ਏ- ਡੀ]

ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2011) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 694: [2010] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 201; ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 667: [1995] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 556; ਕੇ. ਐੱਲ. ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1998) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 348; ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2005) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 608: [2004] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 707; ਆਦਰੀ ਧਰਣ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (2005) (4) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 303: [2005] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 188; ਨਿਰਮਲ ਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ

ਐੱਮ. ਪੀ. ਦਾ ਰਾਜ (2004) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 558: [2004] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1006; ਐੱਚ. ਡੀ. ਐੱਫ. ਸੀ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਜੇ. ਜੇ. ਮਨ੍ਨਾਨ (2010) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 679: [2009] 16 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 590; ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2018) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 303: [2018] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 739; ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (2008) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 632: [2007] 11 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 615-ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ.
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1980) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 565: [1980] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 383-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ.
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਦਮ ਅਤੇ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਰਾਮਪ੍ਰਸਾਦ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2011) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 189: [2011] 6 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 800; ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2012) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 325: [2012] 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1; ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਬਨਾਮ ਅਮਰਮਣੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ (2005) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 21-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ
ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ, ਜੇ. ਦੇ ਜੱਜ ਵਿੱਚਃ
[1980] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 383 ਪੈਰਾ 1 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ
[2010] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 201 ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 1
[2015] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 398 ਪੈਰਾ 1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1995] 6 ਸਪਲਿੱਪ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 556 ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਪੈਰਾ 1
(1998) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 348 ਪੈਰਾ 1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2004] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 707 ਪੈਰਾ 1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2004] 3 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 1006 ਪੈਰਾ 1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2009] 16 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 590 ਪੈਰਾ 1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2018] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 739 ਪੈਰਾ 1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1977] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 52 ਪੈਰਾ 2 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
(1994) 4 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 260 ਪੈਰਾ 3.1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2013] 14 ਐਸਸੀਆਰ 713 ਪੈਰਾ 3.1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2014] 8 SCR 128 ਪੈਰਾ 3.1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2002] 5 ਐੱਸਸੀਆਰ 677 ਪੈਰਾ 3.1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2001] 2 ਐਸਸੀਆਰ 878 ਪੈਰਾ 5.1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ)

ਐੱਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਿੱਚ, ਜੇ.:

[1980] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 383 ਪੈਰਾ 3 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1995] 6 ਸਪਲਾਈ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 556 ਨੇ ਪੈਰਾ 4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
(1998) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 348 ਨੇ ਪੈਰਾ 4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[2004] 6 ਸਪਲਾਈ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 707 ਨੇ ਪੈਰਾ 4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[2005] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 188 ਨੇ ਪੈਰਾ 4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[2004] 3 ਸਪਲਾਈ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1006 ਨੇ ਪੈਰਾ 4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[2009] 16 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 590 ਨੇ ਪੈਰਾ 4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[2007] 11 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 615 ਨੇ ਪੈਰਾ 4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[2010] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 201 ਨੇ ਪੈਰਾ 4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[2015] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 398 ਨੇ ਪੈਰਾ 4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
(2018) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 22 ਪੈਰਾ 17 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1978] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 358 ਪੈਰਾ 20 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1992] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 545 ਪੈਰਾ 21 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
(1994) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 260 ਪੈਰਾ 24 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2013] 14 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 713 ਪੈਰਾ 24 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2014] 8 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 128 ਪੈਰਾ 24 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2002] 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 677 ਪੈਰਾ 24 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2009] 7 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1126 ਪੈਰਾ 27 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1995] 2 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 590 ਪੈਰਾ 34 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2009] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 978 ਪੈਰਾ 35 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1997] 4 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 412 ਪੈਰਾ 36 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2001] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 57 ਪੈਰਾ 36 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2012] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1 ਪੈਰਾ 47 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1978] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 371 ਪੈਰਾ 48 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
(2019) 9 ਐਸਸੀਸੀ 24 ਪੈਰਾ 53 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1967] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 77 ਪੈਰਾ 62 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1987] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1 ਪੈਰਾ 62 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1994] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 445 ਪੈਰਾ 63 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1976] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 626 ਪੈਰਾ 64 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1961] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 14 ਪੈਰਾ 66 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1965] 3 ਐਸਸੀਆਰ 854 ਪੈਰਾ 66 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1994] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 69 ਪੈਰਾ 73 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2009] 14 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 195 ਪੈਰਾ 74 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2015] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 398 ਪੈਰਾ 74 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2015] 12 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 387 ਪੈਰਾ 75 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
(2018) 8 SCC 475 ਪੈਰਾ 75 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
(2003) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 236 ਪੈਰਾ 75 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
(2012) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 720 ਪੈਰਾ 75 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2018] 4 SCR 466 ਪੈਰਾ 75 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2011] 6 SCR 800 ਪੈਰਾ 78 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
(2005) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 21 ਪੈਰਾ 78 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੇ ਜੱਜ, ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਵਾਈਨ ਸਾਰਨ, ਜੇ. ਜੇ.
[1980] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 383 ਪੈਰਾ 3 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ
[1995] 6 ਸਪਲਾਈ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 556 ਨੇ ਪੈਰਾ 4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[2010] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 201 ਨੇ ਪੈਰਾ 4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਪਰ ਕਿਊਰਿਅਮ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚਃ
[2011] 6 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 800 ਪੈਰਾ 1(11) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2012] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1 ਪੈਰਾ 1(11) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
(2005) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 21 ਪੈਰਾ 1(11) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1980] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 383 ਪੈਰਾ 1(11) ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ
[2010] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 201 ਨੇ ਪੈਰਾ 1(12) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[1995] (6) ਪੂਰਕ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 556 ਨੇ ਪੈਰਾ 1(12) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ)

(1998) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 348 ਨੇ ਪੈਰਾ 1(12) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[2004] 6 ਸਪਲਾਈ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 707 ਨੇ ਪੈਰਾ 1(12) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[2005] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 188 ਨੇ ਪੈਰਾ 1(12) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[2004] (3) ਪੂਰਕ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1006 ਨੇ ਪੈਰਾ 1(12) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[2009] 16 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 590 ਨੇ ਪੈਰਾ 1(12) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
[2018] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 739 ਨੇ ਪੈਰਾ 1(12) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

[2007] 11 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 615 ਨੇ ਪੈਰਾ 1(12) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

2017 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 7281-7282

2017 ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 1415 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 25-07-2017 ਅਤੇ 02-08-2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐਸਜੀ, ਅਮਨ ਲੇਖੀ, ਏਐਸਜੀ, ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਏਐਸਜੀ, ਵੀ ਸ਼ੇਖਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਐਸ ਵਕੀਲ, ਅਭੈ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵੰਸ਼ਜਾ ਸਲੂਜਾ, ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਤਿਆਗੀ, ਪ੍ਰਣਯ ਰੰਜਨ, ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਆਯੁਸ਼ ਆਨੰਦ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਬੀ ਵੀ ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਦਿਆਸ਼ ਰਾਏ, ਸੀ ਐਸ ਐਨ ਮੋਹਨ ਰਾਓ, ਲੋਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਿਪੁਨ ਸਕਸੈਨਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਕੰਨਿਆ ਸਿੰਘ, ਕਾਰਤੀਕੇ ਕਨੋਜੀਆ, ਵਿਵੇਕ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਚਿਤਰਾ ਕੁੰਭਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਸ਼ਾ ਮਾਰੀਆ ਪਾਲ, ਮੇਹੁਲ ਐਮ ਗੁਪਤਾ, ਧਨੰਜੇ ਰੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਰਿੰਦਾ ਭੰਡਾਰੀ, ਅਪੂਰਵ ਸਿੰਘਲ, ਰਾਜੀਵ ਦੂਬੇ, ਏ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਕੇ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਹਰੀਨ ਪੀ ਰਾਵਲ, ਕੇਵੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ (ਏਸੀਐੱਸ)
ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ

ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.

1. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ (1980) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 565; ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2011) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 694; ਭਦਰੇਸ਼ ਬਿਪਿਨਭਾਈ ਸੇਠ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2016) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 152 ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 667 ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੇ. ਐਲ. ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜਾ (1998) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 348;

ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2005) 1 ਐਸਸੀਸੀ 608; ਨਿਰਮਲ ਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2004) 7 ਐਸਸੀਸੀ 558; ਐਚਡੀਐਫਸੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਜੇਜੇ ਮੰਨਨ (2010) 1 ਐਸਸੀਸੀ 679; ਅਤੇ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2018) 4 ਐਸਸੀਸੀ 303 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨਃ

"(1) ਕੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

(2) ਕੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2. ਬਾਲਚੰਦ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1976) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 572 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਨ ਪੀ. ਰਾਵਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਡ ਵਿੱਚ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ"। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨਾਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ' ਤੇ ਹੈ ਕਿ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2.1. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਵਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਵੱਲ ਲਿਜਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਆਪਣੀ 41 ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 24-09-1969 ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 39.9 ਵਿੱਚ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰੰਜਿਸ਼ ਵਧਣ ਨਾਲ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਨਿਰੰਤਰ ਵਧਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿੱਥੇ ਵਾਜਬ ਹਨ

ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ, ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

2.2 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਭਾਵ, ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਅ, "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਵੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

2.3 ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਹਰੀਨ ਪੀ ਰਾਵਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਜੋ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਨਾ ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਢੰਗ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼, ਬੇਸ਼ਕ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਰਟਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ, "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਕੈਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ" ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਜਮ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ' ਤੇ ਬੋਲਣਾ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਜ਼ਾਮਨੀ ਲੈਣਾ, ਬਾਂਡ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਧੀਆਂ ਉਹ ਸਾਧਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਇੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

2.4 ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਨ ਪੀ ਰਾਵਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਹ ਹਨ ਕਿ (ਏ) ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਮੁਦਰਾ ਕੀ ਹੈ? (ਬੀ) ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ/ਚਲਾਨ/ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ? ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਵਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਨਵੀਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ?

2.5 ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। (supra). ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸ਼ਕਤੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਵਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਦੇ ਪੈਰੇ 42 ਅਤੇ 43 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। (supra).

2.6 ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਵਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਾਂ ਨਵੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰੇ 94,95,98,100,122 ਅਤੇ 123 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਵਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮ੍ਹਾਤ੍ਰੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਰਾ 95,108,122 ਅਤੇ 123 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੀਆਂ ਪੈਰੇ 42 ਅਤੇ 43 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮੁਦਰਾ ਦੌਰਾਨ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ' ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਰਾ 95,108,122 ਅਤੇ 123 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ' ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

2.7 ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਵਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਨਿਰੰਤਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਤ ਖੋਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

2.8 ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਵਲ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨਃ

1) ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਿਹੀਆਂ ਉੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਅ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਧੂ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੌਜੂਦ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹਨ;

2) ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਾਏਗਾ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 14 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੋਹਰੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਹਿੱਤਾਂ, ਭਾਵ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰੇਗਾ।
3) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ੇ' ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਜੇ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ 14 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ 4 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਛੱਡਦੀ ਹੈ) ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 437/439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿਓ; ਵਿਕਲਪਿਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਂ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ

ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437/439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜ੍ਹਾਅ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ; ਅਤੇ

4) ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਉੱਚ ਮੰਚ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 'ਤੇ।

3. ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਜਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਰਾ 19,42 ਅਤੇ 43 ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਪਵਾਦ ਕੋਡ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ।

3.1 ਇਹ ਅੱਗੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਦੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸੇ ਹਨ। ਇੱਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਹਨ, ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਇੱਕ ਨੰਗੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਰ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਕਿ ਹੈ।

.

ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ (1994) 4 ਐਸਸੀਸੀ 260 (ਪੈਰਾ 20) ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ (2014) 2 ਐਸਸੀਸੀ 1 (ਪੈਰਾ 107-108) ਅਤੇ ਅਰਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2014) 8 ਐਸਸੀਸੀ 273(ਪੈਰਾ 5 ਅਤੇ 6) ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਮ. ਸੀ. ਅਬਰਾਹਮ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2003) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 649 (ਪੈਰਾ 15) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3.2 ਇਹ ਅੱਗੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਧਾਰਾ 438 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਰਤੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ।ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 41 ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ 439 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੈੱਕ ਸਿਰਫ ਪੋਸਟ ਫੈਕਟੂ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

3.3 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਧਾਰਾ 438 ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਅਧੀਨ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਪੱਧਰ' ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

3.4 ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਡਾ. ਜਸਟਿਸ ਵੀਐੱਸ ਮਲਿਮਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

3.5 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਮਾਂਬੱਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 438 (3) ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 (3) ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, (ਏ) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਂਡ ਜਾਂ ਜ਼ਾਮਨੀ ਦੇਣ ਦੀ ਧਾਰਾ 441 ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ; ਅਤੇ (ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 204 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰੰਟ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਟੌਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਕਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਉਪ-ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3.6 ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 439 (2) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 438 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਜਾਂ 439 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਅਸਥਾਈ ਸਮਾਂਬੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ

ਜਿਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

3.7 ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਕੋਡ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਾਂਬੱਧ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ।

4. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਪੈਰਾ 42 ਅਤੇ 43 ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਐਲਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ", ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ(ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 42 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਆਮ ਨਿਯਮ" ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ' ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ "ਆਮ ਨਿਯਮ" ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮਹਿਤਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ, ਇੰਨੀ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ।

ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜੋ "ਆਮ ਨਿਯਮ" ਤੋਂ ਭਟਕਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

4.1 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਧਾ ਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਮਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਰੱਦ ਕਰਨ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਚਡੀਐਫਸੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ/ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਕੰਬਲ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਕੈਨੀਕਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

5. ਐੱਚ. ਡੀ. ਐੱਫ. ਸੀ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 438 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ' ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

5.1 ਸ਼੍ਰੀ ਬੈਨਰਜੀ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2001) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 453 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ

ਉਸ ਕੋਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 209 (ਬੀ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਯੋਗ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ।

5.2 ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਬੈਨਰਜੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 209 (ਬੀ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 240 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ ਦੌਰਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ/ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਂ ਵਚਨਬੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਉਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

6. ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ. ਐਸ. ਐਨ. ਮੋਹਨ ਰਾਓ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

6.1 ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ (ਉਪਰੋਕਤ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਾਰੇ ਇਨਕੁਰੀਅਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ।

6.2 ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਜਦੋਂ ਕਿ

ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ, ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਉਮਰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

6.3 ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਜਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨਾਂ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

7. ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨਃ

"(1) ਕੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈ ਸਕੇ।

(2) ਕੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

7.1 ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਡ ਵਿੱਚ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਲਚੰਦ ਜੈਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ"। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨਾਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਹੈ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਖਰਕਾਰ ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

"ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੀ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਸਮੇਤ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ' ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ/ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਜਾਂ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਫਰਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਮਾਂਬੱਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 439 ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ।

7.2 ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ,

"(1) ਧਾਰਾ 438, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ, ਇੱਕ ਅਸਧਾਰਨ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;

(2) ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 438 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਡ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
(3) ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਅਣ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਪਿਛਲੀ ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
(4) ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(5) ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

(6) ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ ਝੂਠਾ ਜਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

(7) ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ; ਅਤੇ

(8) ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸਿਰਫ ਆਮ ਦੋਸ਼ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦਨੀਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

7.3 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੀ ਸਕੀਮ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

“12. .... ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਖੁਦ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਸੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਗੇ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਹੇਵੰਦ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦਾਣੇ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਧਾਰਾ 438 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਲੀਨ ਸਲੇਟ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਗਿਆਨ ਸਨ

ਕੋਡ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਃ ਧਾਰਾ 437 ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 439 ਜੋ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ" ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 437 ਅਤੇ 439 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਮਾਡਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਜੇ ਇਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੈਟਰਨ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਵਾਨਗੀ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਃ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੈਰਾ 39.9 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ "ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ" ਪਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ "ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ" ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਵੇਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਰਾਦਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇਣ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਧਾਰਾ 438 (1) ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ "ਜੇ ਠੀਕ ਸਮਝੇ ਤਾਂ" ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਇੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ

ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਇਹ ਠੀਕ ਸਮਝੇ", ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਖੰਡ (i) ਤੋਂ (iv) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। (2). ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਬੂਤ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਾਹਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚੇਗਾ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉਦੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਉੱਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਗੁਆਉਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪੜਾਅ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਖੇਡਣਾ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅੰਕੜੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। 13. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 438 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (i) ਤੋਂ (iv) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸੱਚਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਿਸਤਾਰ

ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਠੀਕ ਸਮਝਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਡਾ ਜਵਾਬ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਆਂਇਕ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੇਸ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਢੁਕਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

XXXXXXXXXXXXXXXX

18. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਛੇਵੇਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ ਗਲਤ ਜਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਧਾਰਾ 438 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ "ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ" ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 (1) ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ, ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ" ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 437 (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 (1) ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਭਾਗ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧ. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਤਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ 437 ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ "ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ", ਜਿਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫ਼ਰਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 437 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਠੋਸ ਅੰਕੜੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੜਾਅ ਅਜੇ ਆਉਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਆਮਤਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਚਨਚੇਤੀ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 437 (1) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਨੀਂਹ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਆਮ ਤੌਰ' ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਕੀਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਰਕ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 438 (1) ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ "ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ" ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ "ਠੀਕ" ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 437 (1) ਉਸੇ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 (1) ਵਿੱਚ "ਜੇ ਇਹ ਠੀਕ ਸੋਚਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।(1). ਸਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਧਾਰਾ 438 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਵਰਗੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਮੋਟੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੇਸ਼ਕ,ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੇ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ।

19. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਵੇਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਾ ਕਰਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖੋਹਦਾ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) (i) ਅਤੇ (ii) ਵਿੱਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਰਵਿਘਨ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਭਾਵਤ ਖੋਜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਖੋਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਯੂ. ਪੀ. ਬਨਾਮ ਦਿਓਮਨ ਉਪਾਧਿਆਏ [ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1960 ਐਸ. ਸੀ. 1125: (1961) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 14,26:1960 ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ. ਐਲ. ਜੇ. 1504] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਬੁਨਿਆਦ ਇਹ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 46 ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਸਮੀਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਃ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

20. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਗ ਦੀ ਭਰਪੂਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਖੇਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

21. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੌਥੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ" ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੈੱਡ ਲੈਟਰ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ "ਨਿਰਦੇਸਿਤ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਜਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸਿਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ" ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਹੈ।
ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ।

ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ" ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਥਿਰ ਜਾਂ ਭੜਕਾਊ ਚੀਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਭਿਆਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਮਰਜ਼ੀ, ਜੋ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸੂਝਵਾਨ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਬੱਗਬੀਅਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

22. ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ "ਇੱਕ ਅਸਧਾਰਨ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।" ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਧਾਰਨ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਸਾਰੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਲਾਗੂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।
XXX XXX XXX XXX XXX

25. ..... ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਾਲਚੰਦ ਜੈਨ [(1976) 4 ਐਸਸੀਸੀ 572:1976 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 689: (1977) 2 ਐਸਸੀਆਰ 52] ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਬਿੰਦੂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ।
XXX XXX XXX XXX XXX XXX

33. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਾਂਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੁਆਰਾ, ਉਹ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਕੇ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਆਮ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਸਥਿਰ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ। ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਲੈਣਾ ਰਵਾਇਤੀ, ਲਗਭਗ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ, ਆਖਰਕਾਰ, "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ" ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਮੇਲਨ ਲਾਹੇਵੰਦ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਗਲਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

XXX XXX XXX XXX XXX

35. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 (1) ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਾਜਬ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ 'ਡਰ' 'ਵਿਸ਼ਵਾਸ' ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਿਨੈਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਪਸ਼ਟ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ' ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 438 (1) ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਆਮ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰੰਤਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋਣਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਾਲਗ ਆਬਾਦੀ ਜਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ; ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਢਾਲ ਹੈ, ਸੰਭਾਵਤ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵ

36. ਦੂਜਾ, ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਆਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗਾ।

37. ਤੀਜਾ, ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੰਭਾਵਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

38. ਚੌਥਾ, ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
39. ਪੰਜਵਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇਣ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣਾ ਉਪਾਅ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

40. ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ (2). ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ' ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ 'ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਹਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ "ਕਾਰਨ ਹੈ

ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਠੋਸ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੱਚਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ "ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ" ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ 'ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਨਾ, ਸੰਭਾਵਤ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਭਵ ਤੌਰ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਤਰਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਹੈ।

41. ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਇਸ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਤੱਥ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਆਮ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਨਤਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕਰੇ। ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਫਿਰ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦਾ ਚਾਰਟਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ,

ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਆਦੇਸ਼ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੈਕਯੂਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

42. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਾਮੂਲੀ ਰੂਪਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ।(1). ਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਬਿਨੈਕਾਰ' ਤੇ ਢੁਕਵੀਂਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਨਿਯਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

43. ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਧਾਰਾ 438 (2) (i) (ii) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। (iii). ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ (ਓ) ਜੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।
ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਸੁਵਿਧਾ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

7.4 ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਦਾਲਤ/ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 (3) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

1. ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਰਥਾਤ _____ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਹਾਲੀਆ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਫੋਟੋ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਹੀ ਰਕਮ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਬਾਂਡ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ;

2. ਬਿਨੈਕਾਰ _____ ਨੂੰ _____ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇਗਾ;

3. ਬਿਨੈਕਾਰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਏਗਾ; 4. ਬਿਨੈਕਾਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰਮ, ਧਮਕੀ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ;

5. ਬਿਨੈਕਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ;

6. ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ _____ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ;

7. ਬਿਨੈਕਾਰ ਇਸ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ _____ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ _____ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰੇਗਾ;

8. ਬਿਨੈਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇਗਾ;

9. ਬਿਨੈਕਾਰ, ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਤਾ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗਾ;

10. ਬਿਨੈਕਾਰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਪਾਸਪੋਰਟ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ, ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗਾ;
11. ਬਿਨੈਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰੇਗਾ। ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਆਮ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 42 ਅਤੇ 43 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਪੈਰੇ 42 ਅਤੇ 43 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਪੈਰੇ 42 ਅਤੇ 43 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਧਾਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹਨ।

ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ(ਉਪਰੋਕਤ) ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ(ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ' ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ(ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਪੈਰੇ 42 ਅਤੇ 43 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਤਿਅੰਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ।

7.5 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਨਿਯਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਨਿਯਮ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਸ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਉਹ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਮ ਨਿਯਮ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਐੱਸ ਰਵਿੰਦਰ ਬੀ. ਐਚ. ਏ. ਟੀ., ਜੇ.

1. ਮੈਂ ਜਸਟਿਸ ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਸ ਵੱਖਰੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜੱਜ ਸ਼ਾਹ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਰਕ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ' ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

2. ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨਃ

(1) ਕੀ ਧਾਰਾ 438 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਵਧੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

(2) ਕੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਿਛੋਕੜ

3. ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਪਿਛੋਕੜ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ[1] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਉਪਲਬਧ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੀਆਰਪੀਸੀ" ਜਾਂ "ਕੋਡ")। ਧਾਰਾ 438 ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ-ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਬਬੀਆ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 41 ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸਿਬਬੀਆ (ਜਿਸ ਦਾ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੇਗੀ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ (ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ) ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ (ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਬਬੀਆ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ) ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਨ।

4. ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 15 ਮਈ, 2018 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।

1 1980 (2) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 565

ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ-ਧਾਰਾ 438. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਈਨ (ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ)[2]; ਕੇ. ਐੱਲ. ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ[3]; ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ[4]; ਆਦਰੀ ਧਰਣ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ[5]; ਨਿਰਮਲ ਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ[6]; ਐੱਚ. ਡੀ. ਐੱਫ. ਸੀ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਜੇ. ਜੇ. ਮੰਨਨ [7]; ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [8] ਅਤੇ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ [9] ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 439 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਅਸਥਿਰ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ[10] ਅਤੇ ਭਦਰੇਸ਼ ਬਿਪਿਨਭਾਈ ਸੇਠ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ[11] ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

5. ਸਿਬਬੀਆ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਬਬੀਆ ਨੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਖਰੜਾ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੱਕ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

"4. ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ., 1898 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਾ 438 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਮਤਭੇਦ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ।

2 (1996 (1) ਐਸਸੀਸੀ 667)

3.1998 (9) ਐਸਸੀਸੀ 348

4.2005 (1) ਐਸਸੀਸੀ 608

5.2005 (4) ਐਸਸੀਸੀ 303

6.2004 (7) ਐਸਸੀਸੀ 558

7.2010 (1) ਐਸਸੀਸੀ 679

8.2018 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ (ਐਸਸੀ 415

9.2008 (1) ਐਸਸੀਸੀ 632

10.2011 (1) ਐਸਸੀਸੀ 694

11.2016 (1) ਐਸਸੀਸੀ 152

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਡ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 24 ਸਤੰਬਰ, 1969 ਦੀ ਆਪਣੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ (ਵਾਲੀਅਮ I) ਦੇ ਪੈਰਾ 39.9 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ

39.9. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ (ਆਮ ਤੌਰ' ਤੇ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਪਰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦੇ ਵਧਣ ਨਾਲ, ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਨਿਰੰਤਰ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ, ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ, ਨਵੇਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਖਰੜਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ

'497ਏ. (1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਧਾਰਾ 204 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
(3) ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ (ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ' ਤੇ) ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

5. ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. 1970 ਦੇ ਖਰੜਾ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 447 ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆਃ

'447 (1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਠੀਕ ਸਮਝੇ, ਤਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ x ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰੰਟ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ।
(1).'
6. ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 48ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ (1972) ਦੇ ਪੈਰਾ 31 ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਉੱਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

'31. ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਿਛਲੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜੋੜ਼ਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਬੇਈਮਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਰਡਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਰਡਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਬੰਧਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਵੀ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
1970 ਦੇ ਖਰੜਾ ਬਿੱਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 447 ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਬਣ ਗਈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੱਢੀ ਹੈ।

6. ਸਿਬਬੀਆ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਦੀ ਸੀਮਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ "ਅਸਾਧਾਰਣ" ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਕਿ ਇਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ; ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 437 ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ-ਜੋ ਕਿ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"; ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਕੇਸ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ "ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ"। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਦਾ ਲਾਭ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ ਝੂਠਾ ਜਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਦਾ ਸਹਾਰਾ "ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ" ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ

"(8) ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸਿਰਫ ਆਮ ਦੋਸ਼ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦਨੀਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

7. ਸਿਬਬੀਆ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਤੰਗ, ਸੀਮਤ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"... ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਮਾਡਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਜੇ ਇਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੈਟਰਨ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਵਾਨਗੀ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੈਰਾ 39.9 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ "ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ" ਪਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ "ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ" ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਵੇਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇੱਕ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਰਾਦਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਧਾਰਾ 438 (1) ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ "ਜੇ ਠੀਕ ਸਮਝੇ ਤਾਂ" ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝੇ", ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਖੰਡ (i) ਤੋਂ (iv) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਬੂਤ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਾਹਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚੇਗਾ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉਦੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਉੱਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਗੁਆਉਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪੜਾਅ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਖੇਡਣਾ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅੰਕੜੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

13. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 438 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (i) ਤੋਂ (iv) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸੱਚਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਿਸਤਾਰਤਾ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਉਹ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਜਵਾਬ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਆਂਇਕ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੇਸ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਢੁਕਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

14. ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਆਮਕਰਨ ਜੋ ਵਿਵੇਕ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਥ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋ ਮਾਮਲੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਖੇਡਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਰਥਪੂਰਨ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਪੇਸ਼ਗੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵੇਕ ਸੌਂਪਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜੋਖਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੂਜਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼

ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੋਧ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਨਮਰਜ਼ੀ, ਮਨਘੜਤ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾ ਅਨੁਸਾਰ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੋਖਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੀਵਨ ਅਣਕਿਆਸੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ।

19. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਵੇਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਾ ਕਰਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪੂਰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ। ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿੰਗ-ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਖਵਾਜਾ ਨਜ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ [ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1945 ਪੀ. ਸੀ. 18: (1943-44) 71 ਆਈ. ਏ. 203:46 ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ. ਐਲ. ਜੇ. 413] ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆਃ

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਪਹੁੰਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।... ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਪੂਰਕ ਹਨ, ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਸਿਰਫ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, "...

ਪਰ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖੀਏ, ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਾ 561-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਂਚ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) (i) ਅਤੇ (ii) ਵਿੱਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਰਵਿਘਨ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਭਾਵਤ ਖੋਜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਖੋਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੌਕਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਿਓਮਨ ਉਪਾਧਿਆਏ [ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1960 ਐਸ. ਸੀ. 1125: (1961) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 14,26:1960 ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ. ਐਲ. ਜੇ. 1504] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ

ਉਚਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਬੁਨਿਆਦ ਇਹ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 46 ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਸਮੀਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਃ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

21. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੌਥੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ" ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੈੱਡ ਲੈਟਰ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ "ਨਿਰਦੇਸਿਤ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਜਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸਿਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ" ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ ਕੋਈ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ" ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਥਿਰ ਜਾਂ ਭੜਕਾਊ ਚੀਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਭਿਆਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਮਰਜ਼ੀ, ਜੋ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸੂਝਵਾਨ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਬੱਗਬੀਅਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

---

22. ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ "ਇੱਕ ਅਸਧਾਰਨ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"
ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਧਾਰਨ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਸਾਰੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਲਾਗੂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।

---

26. ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਤਾਰਕੁੰਡੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 438 ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੰਗਦਾ ਹੈ।
ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਜੋ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲਾਭਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ (ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1978) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 248) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 438, ਜਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ, ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੁਣੌਤੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ।

33. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਾਂਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੁਆਰਾ, ਉਹ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਕੇ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਆਮ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਸਥਿਰ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ। ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਲੈਣਾ ਰਵਾਇਤੀ, ਲਗਭਗ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ, ਆਖਰਕਾਰ, "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ" ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਮੇਲਨ ਲਾਹੇਵੰਦ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਗਲਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

34. ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

35. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 (1) ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

"ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਾਜਬ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ 'ਡਰ' 'ਵਿਸ਼ਵਾਸ' ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਿਨੈਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਪਸ਼ਟ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ' ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 438 (1) ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਆਮ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰੰਤਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋਣਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਾਲਗ ਆਬਾਦੀ ਜਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ; ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਢਾਲ ਹੈ, ਸੰਭਾਵਤ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵ

36. ਦੂਜਾ, ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਆਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗਾ।

37. ਤੀਜਾ, ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੰਭਾਵਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

38. ਚੌਥਾ, ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

39. ਪੰਜਵਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ

ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣਾ ਉਪਾਅ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

40. ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।
ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ (2). ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ' ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ 'ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਠੋਸ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੱਚਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ "ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ" ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ 'ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਸੰਭਾਵਤ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਤਰਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਹੈ।

41. ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਇਸ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਤੱਥ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਆਮ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਤ ਟਕਰਾਅ ਹੈ

ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਨਤਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕਰੇ। ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਫਿਰ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦਾ ਚਾਰਟਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਆਦੇਸ਼ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੈਕਯੂਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

42. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ 438(1) ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਾਮੂਲੀ ਰੂਪਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਬਿਨੈਕਾਰ' ਤੇ ਢੁਕਵੀਂਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਨਿਯਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

43. ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਧਾਰਾ 438 (2) (i) (ii)(iii) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ (ਓ) ਜੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਸੁਵਿਧਾ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

8. ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੰਕੇ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 667 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਨੋਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸਲਾਉਦੀਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇ। ਸਾਲੂਦੀਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿਃ

"ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ

ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਮਿਆਦ ਜਾਂ ਵਧਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ' ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਜਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤ' ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

9. ਸਲਾਉਦੀਨ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇ. ਐਲ. ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ[12] ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ (ਕੇ. ਐੱਲ. ਵਰਮਾ) ਨੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 439 ਤਹਿਤ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ) ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਜਾਂ ਜੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

“3.... ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।ਇਸ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ..... ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਲਾਉਦੀਨ ਕੇਸ (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 667) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

10. ਫਿਰ ਤੋਂ, ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ; ਨਿਰਮਲ ਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਆਦਰੀ ਧਾਰਣਾ ਦਾਸ (ਉਪਰੋਕਤ) ਬਾਅਦ ਦੇ ਤਿੰਨ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੁਪਾਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ।

12.1998 (9) ਐਸਸੀਸੀ 348

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ "ਸੁਰੱਖਿਆ ਛਤਰੀ" ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸ (ਸਲਾਉਦੀਨ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਤੱਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਲਾਭ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 439 ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੈੱਡ ਲੈਟਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਐੱਚ. ਡੀ. ਐੱਫ. ਸੀ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਜੇ. ਜੇ. ਮੰਨਨ,[13] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਲਾਉਦੀਨ ਦੇ ਤਰਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ "ਬਣਾਇਆ" ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ "ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ" ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"19. ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਨਫ਼ਰਤ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ 438 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਲਈ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

20. ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

13.2010 (1) ਐਸਸੀਸੀ 679

11. ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਮੇਤਰੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਬਬੀਆ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੇਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"... ਉਹ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਬਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਘੋਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਦਰ 10% ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਮਾਜਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਧੀਆ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

94. ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਝੂਠੇ ਜਾਂ ਵਿਅਰਥ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਝੂਠੀ ਜਾਂ ਵਿਅਰਥ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਰਮਿਆਨ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

95. ਦੋਸ਼ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਸਮੇਂ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

96. ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ। ਉਪਲੱਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

97. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬਦਨਾਮੀ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਬਲਕਿ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪੂਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ?

98. ਜੋ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਗੈਰ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹਨ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹਨ ਜਾਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ? ਸਿਬਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਭਰਪੂਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਖੇਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ" ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੈੱਡ ਲੈਟਰ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸਥਿਰ ਜਾਂ ਭੜਕਾਊ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

99. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਬਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਰਤੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਮਰਜ਼ੀ, ਜੋ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ,

ਉਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸੂਝਵਾਨ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਬੱਗਬੀਅਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

100. ਇਸੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਤੇ ਰੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

101. ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਥਨਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਲਈ ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

102. ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਸਿਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

103. ਇਹ ਇੱਕ ਸੈਟਲਡ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਦੋਸ਼ੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨਵੀਂ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਲੱਭਣ' ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

104. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਸਿਬਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਂਟ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਢੁਕਵੀਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਕੇ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਆਮ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਸਥਿਰ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ। ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਲੈਣਾ ਰਵਾਇਤੀ, ਲਗਭਗ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ, ਆਖਰਕਾਰ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ" ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਮੇਲਨ ਲਾਹੇਵੰਦ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਗਲਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੀਮਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਬੈੱਲ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈਃ

105. ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਭ ਉਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

106. ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਉਲਟ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

107. ਧਾਰਾ 438 ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰੀਖਣ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਿਆਉਣਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਹਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

108. ਧਾਰਾ 438 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਮੇਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

109. ਅਦਾਲਤ 'ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਪਰ ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਲਾਉਦੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਿਹਾਅ ਕਰੇਗੀ।

110. ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣਾ ਤਰਕਹੀਣ ਹੋਵੇਗਾ।

111. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਏਜੰਸੀ ਉਸ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਉਮਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮੰਦਭਾਗੇ ਨਤੀਜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਗੁਆਈ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਿਰਫ ਖਦਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਤਰਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦਾ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸਿਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

112. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 438 ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ ਦੇ ਮੂਲ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਵੀ ਉਲਟ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਹਿਤ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

113. ਇਹ ਸਿਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦੀ।

114. ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਖਤ, ਅਸਥਿਰ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਤਰਕਹੀਣ ਹੈ

ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿਬਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ..."* *

121. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਲਚਕਦਾਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਟ੍ਰੇਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸੀਂ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਾਂ।

122. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈਃ

i. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ii. ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੈਦ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ;

iii. ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ;

iv. ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ।

v. ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

vi. ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

vii. ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਤੇ 149 ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

viii. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਦੋ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ, ਸੁਤੰਤਰ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ, ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ix. ਅਦਾਲਤ ਗਵਾਹ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ;

x. ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਅਰਥਤਾ ਉੱਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਤੱਤ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

123. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਆਖਰੀ ਵਿਕਲਪ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
124. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਉਪਲੱਬਧ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ' ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
125. ਇਹ ਕੁਝ ਕਾਰਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਦਾਹਰਣਾਤਮਕ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਬੰਧਤ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

12. ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹੁੰਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਤਰਕ ਦੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਅਸੰਗਤ ਸਤਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ

13. ਮੁਕੰਮਲਤਾ ਲਈ, ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈਃ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1974 ਦੀ ਧਾਰਾ 437,438 ਅਤੇ 439 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ "ਸੀਆਰਪੀਸੀ" ਅਤੇ "ਕੋਡ") ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਫੁਟਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।[14]

14 437. ਜਦੋਂ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ-

(i)ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ;

(ii)ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਸੱਤ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਮੌਕਿਆਂ' ਤੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।
ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖੰਡ (1) ਜਾਂ ਖੰਡ (2) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੋਲਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਔਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖੰਡ (ii) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੈ।
ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਹੋਰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਚਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ।
ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਸੱਤ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਜੇ ਜਾਂਚ, ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ, ਧਾਰਾ 446 ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਬਾਂਡ ਦੀ ਫਾਂਸੀ' ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੱਤ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (1860 ਦਾ 45) ਦੇ ਅਧਿਆਇ ਛੇਵੇਂ, ਅਧਿਆਇ ਛੇਵੇਂ ਜਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਤਵੇਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚਣ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ-

(ਏ) ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਾਂਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਉਸ' ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਅਤੇ

(ਸੀ) ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਲਚ, ਧਮਕੀ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕੇ।
(4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ।
(5) ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਨੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।
(6) ਜੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ, ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੇ ਉਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ

ਉਕਤ ਸਾਰੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

(7) ਜੇ, ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ, ਜੇ ਉਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਬਾਂਡ ਦੀ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

438. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੱਕ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼।

(1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਠੀਕ ਸਮਝੇ, ਤਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

* * 2005 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹਿੱਸਾ ਬਰੈਕਟ ਹੈ; ਸੋਧ ਅਜੇ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ)

---["(1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(i) ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ

(ii) ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੈਦ ਕੱਟੀ ਹੈ

(iii) ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ

(iv) ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਓ ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੋ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੋਵੇਗੀ।

(ਆਈ ਏ) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਵੇਗੀ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ।

(ਆਈ ਬੀ) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਅੰਤਮ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

---------- -

ਅਣ-ਸੋਧਿਆ ਹਿੱਸਾ-ਧਾਰਾ 438 (2) ਅਤੇ (3) ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

(2) ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ-

(i) ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏਗਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਹੋਵੇ;

(ii) ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਲਚ, ਧਮਕੀ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ;

(iii) ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪੂਰਵ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ;

(iv) ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਜੋ ਧਾਰਾ 437 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(3) ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ।

(4) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (1860 ਦੀ 45) ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376 ਏਬੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376 ਡੀਏ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376 ਡੀਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

439. ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਬੰਧੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।

(1) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(ਏ) ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਪਰਾਧ ਧਾਰਾ 437 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ; (ਬੀ) ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇਃ

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ

14. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਭੈ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿਬੀਆ ਕੇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 42 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਲੱਭਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇੱਕ ਪੋਸ਼ਿਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਹੋਰ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਤੇ ਸਖ਼ਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਬਣਾ ਕੇ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

15. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੂਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XXXIII ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਫਿਰ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਉਸਾਰੂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਉਸਾਰੂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਾਂਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। "ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ ਜ਼ਾਮਨੀ

ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਜਾਂ ਜੋ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੰਨਾ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹੈ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਧਾਰਾ 376 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376 ਏ. ਬੀ. ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਡੀ. ਏ. ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376 ਡੀ. ਬੀ. (1860 ਦੀ 45) ਅਧੀਨ ਸੁਣਵਾਈਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗੀ।

(ਆਈ ਏ) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376 ਏ. ਬੀ. ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376 ਡੀ. ਏ. ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376 ਡੀ. ਬੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। (1860 ਦਾ 45)

(2). ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

16. "ਜ਼ਮਾਨਤ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ (ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਚੌਥੀ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਵਾਲੀਅਮ 11, ਪੈਰਾ 166) ਵਿੱਚ "ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇ ਅਰਥ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ।15 ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਕੇ ਕੋਡ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 2 ਦੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 45 ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਬਾਂਡ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ-ਬਾਂਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈਃ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਅਧਿਆਇ XXXII (ਸੈਕਸ਼ਨ 436-450) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਹਨ, ਭਾਵ ਸੈਕਸ਼ਨ 360 (ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ' ਤੇ ਜਾਂ ਤਾੜਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਅ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 389 (ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਰਿਹਾਈ-ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮੁਅੱਤਲ)। ਧਾਰਾ 438 ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ।

17. ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਲਈ ਰਾਮਬਾਣ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਇੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਕਲੰਕ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ (ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵੀ ਹੈ) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ ਉਲਟ ਪੀੜ੍ਹਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁਢਲਾ ਅਨੁਮਾਨ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਉਲਟ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ (ਜੋ ਵੀ ਸਮੀਕਰਨ ਕੋਈ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੇ) ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਤਾਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ (2018) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 22 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ

15 ਹੈਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ (ਚੌਥੀ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਵਾਲੀਅਮ 11, ਪੈਰਾ 166) "ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਚਾਅ ਪੱਖ (ਦੋਸ਼ੀ) ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪਣਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਜ਼ਾਮਨੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

18. ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਉਣ (ਜਾਂ ਨਾ ਲਗਾਉਣ) ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ' ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਥਿਤ ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ (ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ)। ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਆਦੇਸ਼/ਫੈਸਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਤਰਕ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

19. ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ. ਐਸ. ਐਨ. ਮੋਹਨ ਰਾਓ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 41-46 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ (ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਇੱਕ ਚੋਣ) ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ/ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਫਰਾਰ (ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ) ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਣੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਲਈ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਆਦਰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਪੀੜਤ ਸਮੇਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਢੰਗ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ-ਸਾਬਕਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੁਰੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਹਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਮੌਕਾ ਦਿਖਾਉਣ 'ਤੇ, ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਕੇਤਕ ਕਾਰਕ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਵਾਰੰਟ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਕਿਸੇ ਚੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਹਿਤਰ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਲਚਕਤਾ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

20. ਸ੍ਰੀ ਰਾਓ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਗੁਰਚਰਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ)[16] ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੱਥ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਿਨੈਕਾਰ (ਜੋ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਹੈ) ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਚਰਣ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਮਾਨਤ (ਜਿੱਥੇ 60 ਜਾਂ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਡ[17] ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਅਮਲ ਦੁਆਰਾ ਰਿਹਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ) ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XXXIII ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈਃ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਉਸ

16. 1978 (1) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 118 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

"ਨਵੇਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਆਇ XXXIII ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੌਰਾਨ ਨਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਜੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਕੋਲ ਦੋ ਵਿਕਲਪ ਹਨ। ਇਹ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ। ਰਾਜ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਨਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਕਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

17 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"(2) ਜਿਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਕੋਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ; ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈਃ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ -

60 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਉਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ-ਪਰੰਤੂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਆਇ XXXIII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਹਾਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

21. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲਮ ਬਾਬਾਲਾਲ ਦੇਸਾਈ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ[18] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਸਲਮ ਬਾਬਾਲਾਲ ਦੇਸਾਈ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ:

"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਧਾਰਾ 437 (5) ਜਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XXXIII ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੋ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ।

(ਏ) ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪੈਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।–

(i) ਨੱਬੇ ਦਿਨ, ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਮੌਤ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ;

(ii) ਸੱਠ ਦਿਨ, ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ, ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਜਾਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਧਿਆਇ XXXIII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਹਾਅ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

18.1992 (4) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 272

22. ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਅਤੇ 439 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ-ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ i.e. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (2). ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਨਾਲ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਬੰਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਇਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਹਰ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

23. ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਨੇ 41ਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਜਸਟਿਸ ਵੀ. ਐਸ. ਮਲਿਮਥ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 7.26.3.[19] 'ਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ

24. ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇੱਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਹਨ, ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ।

19 ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤੀਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ 60% ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਜਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਉਚਿਤ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ 43.2% ਸੀ।

ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ[20] ਦਾ ਰਾਜ; ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ[21] ਦਾ ਰਾਜ; ਅਤੇ ਅਰਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਰਾਜ[22] ਐੱਮ. ਸੀ. ਅਬਰਾਹਮ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ[23] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਧਾਰਾ 438 ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 41 ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ 439 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ ਪੋਸਟ ਫੈਕਟੂ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

25. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਕੀਲ, ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਪੱਧਰ' ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ। ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਮਾਂਬੱਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਥਿਤੀ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 437 ਅਤੇ 439 ਵਿੱਚ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 438 (3) ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਕੋਡ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨਃ

ਏ) ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਂਡ ਜਾਂ ਜ਼ਾਮਨੀ ਦੇਣ ਦੀ ਧਾਰਾ 441 ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ; ਅਤੇ

ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 204 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰੰਟ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ।
20.1994 (4) ਐਸਸੀਸੀ 260

21.2014 (2) ਐਸਸੀਸੀ 1

22.2014 (8) ਐਸਸੀਸੀ 273

23.2003(2) ਐਸਸੀਸੀ 649

26. ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਟੌਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਕਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇੱਥੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਉਪ-ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਆਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੈ (ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ) ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ' ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੁਕਵੀਂ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਅਤੇ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਉਲਟ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।(2). ਧਾਰਾ 438 ਜਾਂ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਸਮਾਂਬੱਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 439 ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।(2). ਧਾਰਾ 439 (2) ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

27. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।(2). ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 439 (2) ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਦੀਪ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ 24 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿੱਠਾਭਾਈ ਪਾਸ਼ਾਭਾਈ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ 25 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 437 (5) ਅਤੇ 439 (2) ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 437 (5) ਅਤੇ 439 (2) ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 439 (2) ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

24.2019 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ (ਐਸ. ਸੀ.) 825

25.2009 (6) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 332

ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 439 (2) ਜਾਂ 437 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ।

28. ਨਿਆਂ ਮਿੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਹੀਰੇਨ ਰਾਵਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਹਨ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰੇ 42 ਅਤੇ 43 ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ।

29. ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦਿਆਂ, ਨਿਆਂ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਉਣਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈਃ ਇੱਕ, ਜਦੋਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਦੋ, ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ; ਅਤੇ ਤਿੰਨ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਲਾਹੁਦੀਨ, ਕੇ. ਐੱਲ. ਵਰਮਾ, ਆਦਰੀ ਧਾਰਣਾ ਦਾਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਲਗਾਉਣਾ ਲਾਭਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਤੀਜੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਰਜ਼ੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

30. ਸ੍ਰੀ ਰਾਵਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਰ ਸੰਕਟਕਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਜੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਵੀਂ ਸਮੱਗਰੀ ਲੱਭੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 439(2)
ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ।

ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 362 (ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੋਕ ਧਾਰਾ 439(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

31. ਸ੍ਰੀ ਰਾਵਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਆਦੇਸ਼, ਮੁਕੰਮਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਜਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਹਿਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ-ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੈਰਾ 122 ਅਤੇ 123 ਵਿੱਚ-ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਗਲਤ ਹੈ; ਇਹ ਸਿਬੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 42 ਅਤੇ 43 ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀਃ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 90 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 437 (3) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438(2) ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

32. ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੇਤਰੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਫਿਰ ਵੀ, ਧਾਰਾ 438 (2) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 437 (3) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ (ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ) ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ

ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਰਵਿਘਨ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਤ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਜਾਂ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਗਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

33. ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ, ਅਰਥਾਤ, ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਏ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ।

34. ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਤੇ 439 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਾ ਤਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਇੱਕ ਅਸਧਾਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ[26] ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨਾ ਬਲੋਥੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ[27] 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ: "ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

26.2012 (4) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 325

27.1995 ਸਪੱਸ਼ਟ (3) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 419

ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਹਲਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉਹ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ।

35. ਸਾਵਿਤ੍ਰੀ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ[28] ਅਤੇ ਸਿਬਬੀਆ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਾਜਬ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਸਿਰਫ਼ "ਡਰ" ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਪਸ਼ਟ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣਾ ਉਪਾਅ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਵਿਤ੍ਰੀ ਅਗਰਵਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ

"24. ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਵਿਰੁੱਧ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਵੇਸ਼, ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈਃ
* * * * * * * * * * * * * * *

28 2009 (8) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 325

(iv)ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਆਦੇਸ਼ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਰਵਿਘਨ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਭਾਵਤ ਖੋਜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦਾ ਚਾਰਟਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਉਦੋਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

* * * * * * *

(ix) ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇ ਪਰ ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਛੋਟੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

36. ਐੱਨਸੀਟੀ ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਏਪੀ ਬਨਾਮ ਬਿਮਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁੰਡੂ[29] ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮੁਰਲੀਧਰਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ[30] ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਲਿੰਕਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ।" ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਗੁਣਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

29 1997 (8) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 104

30 2001 (4) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 638

ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ. ਇਸ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਵੇਗਾ।

37. ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਅਮਨ ਲੇਖੀ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿਬੀਆ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਦਾ ਆਮ ਝੁਕਾਅ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਿਆਦ (ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 439 (2) ਦਾ ਪਾਠ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ (ਭਾਵ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ) ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ (ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ, ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼) ਉੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ

ਬਿੰਦੂ ਨੰਬਰ 1: ਕੀ ਧਾਰਾ 438, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈ ਸਕੇ।

38. ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ, ਭਾਵ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ-ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵੀ, ਪਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਪੁਰਾਤਨਤਾ ਤੋਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ, ਕੋਡੈਕਸ ਜਸਟੀਨੀਅਨਸ (ਜਾਂ 'ਕੋਡ ਜਸ') ਨੇ ਕਿਤਾਬ 9 ਵਿੱਚ ਸਿਰਲੇਖ ਸਿਰਲੇਖ 3 (2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।" ਦੂਰ ਦੇ ਅਤੀਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਉਦਾਹਰਣ ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 44 ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਜੋ ਲੋਕ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸੰਮਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।" ਸਾਫ਼ ਕਰੋ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਮਾਨਤਾ ਨੇ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਐਕਟ 1677 ਅਤੇ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਬਿੱਲ ਆਫ਼ ਰਾਈਟਸ, 1689 ਰਾਹੀਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਕਾਰ ਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਹੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।"

39. ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਤੰਤਰਤਾ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ, ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ। ਜ਼ਮਾਨਤ (ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ) ਦਾ ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀਆਂ ਕਠੋਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬੱਦਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

40. ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। 1973 ਦੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਨੇ 1898 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਤਹਿਤ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਮਤਭੇਦ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਡ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 1973 ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ; ਇਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

41. ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 1969 ਦੀ ਆਪਣੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਹੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿਓ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜੋ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

42. 'ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀ, ਭਾਵ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਾਰਟਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਬਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ

"ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਕੈਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਬਬੀਆ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੰਜੋਗ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਬੀਮਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੋਸ਼ ਉੱਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 46 (1), ਜੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ "ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ 'ਛੋਹਣ' ਜਾਂ ਕੈਦ ਤੋਂ ਸ਼ਰਤੀਆ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ।

43. ਸਿਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਸਿਬਬੀਆ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਉੱਤੇ ਛੱਡੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਜ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਿਨੈਕਾਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ-ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਦੋਸ਼ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹਨ ਜਾਂ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹਨ। ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਉਪਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਦੋਸ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਹਨ, ਤਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਮ ਉਪਾਅ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

44. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਉੱਤੇ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 (1) ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਲੀਨ ਸਲੇਟ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 437 (ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 439 (ਜੋ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ) ਸਿਬਬੀਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

45. (i) ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਧਾਰਾ 438 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਧਾਰਾ 438 (2) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (i) ਤੋਂ (iv) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
(ii) ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ; ਧਾਰਾ 438 (1) (i) ਅਤੇ (ii) ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ/ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਬਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਧਾਰਾ 27 (ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 46 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਵਸੂਲੀ ਇੱਕ ਬਿਆਨ (ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ) ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ "ਡੀਮਡ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ" ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। (ਸਿਬਬੀਆ ਦਾ ਪੈਰਾ 19)

(iii) ਦੋਸ਼ੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ (ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਲਈ) ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 21, ਸਿਬਬੀਆ).

(iv) ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 22, ਸਿਬਬੀਆ)

(v) ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਅਸਧਾਰਨ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 437 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 24-25, ਸਿਬਬੀਆ).

(vi) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ (ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ) ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ (ਭਾਵ ਧਾਰਾ 438) ਨੂੰ "ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ" ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। (ਪੈਰਾ 26).

(vii) ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ "ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ" ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਬਦਨੀਤੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਭਾਵਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਦਰਭ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾ; ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੰਕਾ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ "ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤ" ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਹਨ। ਰਾਹਤ (ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ) ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 31, ਸਿਬਬੀਆ)

(viii) ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਰਥਾਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ, ਜਾਂ ਗ਼ਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 32, ਸਿਬਬੀਆ).

(ix) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹਨ). "ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਲਚਕਦਾਰ ਨਿਯਮ" ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਅਕਲਮੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। (ਪੈਰਾ 33, ਸਿਬਬੀਆ

(x) ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ੱਕ, ਜੋ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਸ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਬਾਰੇ) ਵਾਜਬ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ

ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਣਕਹੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ। (ਪੈਰਾ 35, ਸਿਬਬੀਆ).

(xi) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। (ਪੈਰਾ 36, ਸਿਬਬੀਆ).

(xii) ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਅਗਾਮੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਵਾਜਬ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਬਿਨੈਕਾਰ). (ਪੈਰਾ 37, ਸਿਬਬੀਆ).

(xiii) ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 38,39, ਸਿਬਬੀਆ).

(xiv) ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ" ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਜਬ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਟੀਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ)। ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਆਰਡਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਵੇਗਾ। (ਪੈਰਾ 40-41, ਸਿਬਬੀਆ)

(xv) ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ' ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ "ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ"। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਬਿਨੈਕਾਰ' ਤੇ ਢੁਕਵੀਂਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। “ਕੀ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਜਾਂ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਨਿਯਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਪੈਰਾ 42, ਸਿਬਬੀਆ)

46. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੋਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁੱਲ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ-ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਤੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵੇਖੀ ਗਈ ਸੀ-ਕਈ ਵਾਰ ਅਣਉਚਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਜਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ, ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਦੇਸ਼ ਨਾ ਛੱਡਣਾ ਆਦਿ) ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਜਾਂ ਅਸਥਿਰ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਰਾਹਤ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

47. ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 438 ਧਾਰਾ 21 ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ। ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨਾ ਬਲੋਥੀਆ ਅਤੇ ਅਨਰ। (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ[31] ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ' ਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨਾ। ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

48. ਗੁਡੀਕੰਤੀ ਨਰਸਿਮਹੁਲੁ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ[32] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ।

"... ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਇੰਨਾ ਕੀਮਤੀ ਮੁੱਲ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਈ ਜੀਵੰਤ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗਲੈਮਰਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ

31 2012 (4) ਐਸਸੀਸੀ 379

32.1978 (1) ਐਸਸੀਸੀ 240

ਪ੍ਰਭਾਵਵਾਦੀ ਆਦੇਸ਼, ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਜੂਏ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਖਰਕਾਰ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

49. ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਾਰ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਸੀ। ਸੰਸਦ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਕਿ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਗੁਣ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹਰੇਕ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਃ

"ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ; ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਢਾਲ ਹੈ, ਸੰਭਾਵਤ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵ।

50. ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ-ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 438 ਧਾਰਾ 21 ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੱਤ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪੱਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ; ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਨੇ ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਬਿਮਾਰੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

51. ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਇਕਤਾਲੀਸ ਅਤੇ ਅਠਾਲੀਸ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਿਬਬੀਆ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। (supra). ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 154ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ; ਇਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"18. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕੋਡ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੂਜਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (ਸੋਧ) ਬਿਲ, 1994 ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਢੁਕਵੇਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।[33]

ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ 1994 ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

"ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਲਈ ਮੁੱਖ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਰਥਾਤਃ

(1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਰਥਾਤਃ

(i) ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ;

(ii) ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਇਸ ਤੱਥ ਸਮੇਤ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ' ਤੇ ਕੈਦ ਕੱਟੀ ਹੈ;

(iii)ਬਿਨੈਕਾਰ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ;

(iv)ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ
ਪਰੰਤੂ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹੇਗਾ।
ਏ) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ, ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 177ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਫ਼ਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।[34]

52. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਰਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਛੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਰਹੀ, ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ... ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤੰਗ ਕਰਨ, ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਜਨਤਾ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਖਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੈਟੀ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਵੀ।

ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(1-ਬੀ) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਅੰਤਮ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

ਦਸੰਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸੌ ਸੱਤਰਵੀਂ [177ਵੀਂ] ਰਿਪੋਰਟ (ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 177ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ, ਅਨੁਲਗ-III ਪੈਰਾ 1.8 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਃ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂਃ - ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਵੇਕ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ (ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਸੰਜੀਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਗੈਰ-ਸੰਜੀਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀ (ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ) ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਹਰ ਬੀਤਦੇ ਦਿਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਕੰਮ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਛੂਹਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ।

ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ। ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਗਲਤ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ[35] ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 67 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜੇਲ੍ਹ ਆਬਾਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।" ਇਸ ਲਈ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਓਨੀ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿਬਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

53. ਸਿਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਲਾਉਦੀਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ (ਭਾਵ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ, ਆਦਿ) ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਤੱਕ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨਃ

(1) ਅਜਿਹੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਮਿਆਦ ਜਾਂ ਵਧਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ' ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਜਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤ' ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਸਲੂਦੀਨ ਅਤੇ ਕੇ. ਐੱਲ. ਵਰਮਾ ਉਪਰੋਕਤ)

(2) "ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਤਲ" ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।(ਸਲੂਦੀਨ [ਉਪਰੋਕਤ])

(3) ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ "ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਲਿੰਕਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ "(ਬਿਮਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁੰਡੂ ਅਤੇ ਮੁਰਲੀਧਰਨ, [ਉਪਰੋਕਤ])

(4) ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ (ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਆਦਿ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੱਕ) ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ-ਜੋ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

35.268 ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ, 2017

ਸਬੂਤ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹਿਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ-ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਜਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹਨ। (ਸਲਾਉਦੀਨ, ਕੇ.ਐੱਲ. ਵਰਮਾ, ਅਤੇ ਆਦਰੀ ਧਰਣ ਦਾਸ) ਕੁੱਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।[36]

54. ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਸਮਝ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਧਾਰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਬਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੇ (ਪੈਰਾ 13, ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ) ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 438 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 438 (2) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ, ਕੋਈ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ("ਮਈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ)। ਫਿਰ ਵੀ, ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਆਦੇਸ਼, ਧਾਰਾ 438 (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਬਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਹਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਧੇਰੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

36 ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ਼ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ, (2019) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 24 ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ "ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਹਿੱਤ ਦਾਅ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ-ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ।

83. ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਵੇਗੀ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਭਾਵ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਨਿਲ ਸ਼ਰਮਾ (1997) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 187; ਸੁਧੀਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ 2016 (1) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 146; ਅਤੇ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਬਨਾਮ ਹਸਨ ਅਲੀ ਖਾਨ (2011) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 684।

55. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 41 ਵੀਂ ਅਤੇ 48 ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਰੋਕਥਾਮ, ਜਾਂ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧ (ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ) ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕੀਤਾ, ਭਾਵ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ। ਸਿਬਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ' ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲਦੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀਃ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਦਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ (2005 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਸੀ)।[37] ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 203ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਲਾਉਦੀਨ, ਅਦਾਰੀ ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਨੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਪਹਿਲੂ' ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ (ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ) ਉੱਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਭਾਵ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 (3) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376ਏਬੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376ਡੀਏ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376ਡੀਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ

37 ਸੋਧ, ਭਾਵ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2005-ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ
[(1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ।
(i) ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ

(ii) ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੈਦ ਕੱਟੀ ਹੈ

(iii)ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ

(iv) ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਓ ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੋ।
ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹੇਗਾ।

ਹੁਣ ਅਦਾਲਤਾਂ (ਭਾਵ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਸੋਧ (ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ, 2018) ਧਾਰਾ 438 (4) ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"(4) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376ਏਬੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376ਡੀਏ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376ਡੀਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

56. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਭੁੱਲ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਅਸਥਿਰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ

57. ਹੁਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਲਾਉਦੀਨ, K.L ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਵਰਮਾ, ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ; ਨਿਰਮਲ ਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਅਦਰੀ ਧਾਰਣਾ ਦਾਸ, ਐਚਡੀਐਫਸੀ ਬੈਂਕ, J.J. ਮਨਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ, ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਪੇਸ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਆਦਿ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 58. ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ

(I ਏ) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਵੇਗੀ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ।

(I ਬੀ) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿਃ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ਼ਨਾ; ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ ਜਾਂ ਕਿੰਗਪਿਨ; ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨਾ, (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚੋਰੀ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਝਿਜਕ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ) ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਤਲ, ਅਗਵਾ, ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ; ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਪੀੜ੍ਹਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨਾ ਤਾਂ ਦੁਰਗਮ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਸਿਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਣਕਿਆਸੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

59. ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਮੀਕਰਨ ਤਿੰਨ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਨ-ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ' ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਲਚ, ਧਮਕੀ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ; ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 437 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।(3). ਸਿਬਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 13 ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਏ ਬਿਨਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿਬਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਆਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 438 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਟ ਹੋਣਗੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਬਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕੱਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ"।

60. ਜਿਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸਿਬਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 437 ਤਹਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਗਲਤ ਜਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਸੀ। ਸਿਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਵੇਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

61. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 437 (3) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣਾ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਤ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਹੈ। ਹਰ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, i.e. ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ਼ਨਾ; ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ; ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲੇਖਾਂ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ-ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਧਾਰਾ 437(3) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 438 (2) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 437(5) ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ, ਭਾਵ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਠਿਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਧਾਰਾ 439 (2), ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਹਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜ਼ਛਾੜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

62. ਇੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਹੜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਚਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨੇ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ। (ਹਵਾਲਾ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ[38]) ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ [39] ਵਿੱਚ, ਪਾਠ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ

"ਵਿਆਖਿਆ ਪਾਠ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ ਹਨ। ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਟੈਕਸਟ ਟੈਕਸਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਰੰਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੋਵੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ ਜੋ ਪਾਠ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਆਖਿਆ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੈਕਸ਼ਨ-ਦਰ-ਸੈਕਸ਼ਨ, ਕਲਾਜ਼-ਦਰ-ਕਲਾਜ਼, ਵਾਕਾਂਸ਼-ਦਰ-ਵਾਕਾਂਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ-ਦਰ-ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਐਨਕਾਂ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਸੰਦਰਭ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ, ਕਲਾਜ਼, ਵਾਕਾਂਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਰੰਗ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਐਨਕਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਨਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸੈਕਸ਼ਨ, ਹਰੇਕ ਧਾਰਾ, ਹਰੇਕ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੇ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਵੇ।

63. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ਼ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਬਨਾਮ ਦੀਪਕ ਮਹਾਜਨ[40] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਦਸਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਕਿ ਜੇ ਆਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ

-

38 1967 (1) ਐਸਸੀਆਰ 77

39 1987 (1) ਐਸਸੀਸੀ 424

40 1994 (3) ਐਸਸੀਸੀ 440

ਨਿਰਮਾਣ, "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਅਸੁਵਿਧਾ ਜਾਂ ਬੇਤੁਕੀ, ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਅਨਿਆਂ ਵੱਲ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਇਸ ਉੱਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸੋਧਦਾ ਹੈ"...

64. ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੰਪੁਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ[41] ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜੱਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੰਨੇ ਗਏ ਇਰਾਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਜੋੜਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਰਥ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਰਾਰਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 438-ਅੱਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, (ਜੋ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿਬਬੀਆ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਾਠ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੰਸਦ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਹਰ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

65. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਕੁਚਿਤ ਵਿਆਖਿਆ-ਸਲਾਉਦੀਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਵਿਸਤਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਥਿਰ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਭਟਕਣ ਦੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਜਾਂ ਤੱਥ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ) ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ-ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਲੱਖਣ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬੁਣਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਖ਼ਤਰਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਜੋ

41.1975 (2) ਐਸਸੀਸੀ 810

ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਲਾਜ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ (ਭਾਵੇਂ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ) ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

66. ਰਾਜ ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ-ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਆਦੇਸ਼ (ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ) ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਝਿਜਕ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 27, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਵ-ਧਾਰਨਾਵਾਂ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਦਾ ਉਪਾਅ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵੀ, ਸਿਬਬੀਆ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਿਓਮਨ ਉਪਾਧਿਆਏ[42] ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀਃ

"ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 46 ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਸਮੀਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਃ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ "ਹਿਰਾਸਤ" ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈਃ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਨਾਮ ਲਲਿਤ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ((1921) ਆਈਐਲਆਰ 49 ਕੈਲ 167) ਸੰਤੋਖੀ ਬੇਲਦਾਰ ਬਨਾਮ ਕਿੰਗ ਸਮਰਾਟ ((1933) ਆਈਐਲਆਰ 12 ਪੈਟ 241) ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਉਹ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ

42.1961 (1) ਐਸਸੀਆਰ 14

ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਣਾ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵੱਲਭਦਾਸ ਲੀਲਾਧਰ ਬਨਾਮ ਕਸਟਮਜ਼ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ[43] ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਬਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ, ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨਃ
ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਭਾਵਿਤ ਖੋਜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖੋਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਿਓਮਨ ਉਪਾਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਇਸ ਲਈ, ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ "ਸੀਮਤ ਹਿਰਾਸਤ" ਜਾਂ "ਮੰਨੀ ਗਈ ਹਿਰਾਸਤ", ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਲੇਖ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ (ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ) ਨਹੀਂ ਹੈ।

67. ਹੁਣ, ਕੁੱਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਾਂ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਇਸ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਬਬੀਆ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਃ "ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੱਠ-ਨੁਕਾਤੀ ਕੋਡ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਸੱਤਵਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਃ "ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।
43.1965 (3) ਐਸਸੀਆਰ 854

ਅਦਾਲਤ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਤੀਜੀ ਅੱਖ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ?ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅੱਠਵਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਿਯਮ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਃ

"ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸਿਰਫ ਆਮ ਦੋਸ਼ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦਨੀਤੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

ਕੀ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ-ਜਨਰਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ (ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ) ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਦੋਸ਼ ਗਲਤ ਹਨ?

ਇਹ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਆਮਤਾ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਉਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ, ਸੱਚਮੁੱਚ, ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਮਾਣ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜੋਖਮ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਸ ਦੋਹਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਛੇਵੇਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ ਗਲਤ ਜਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਧਾਰਾ 438 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ "ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ" ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 437 ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(1) ਕੋਡ. ਇਹ ਧਾਰਾ, ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ" ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 437 (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਤਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ 437 ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ "ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ", ਜਿਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਫ਼ਰਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 437 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਠੋਸ ਅੰਕੜੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਅ ਅਜੇ ਆਉਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਆਮਤਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਚਨਚੇਤੀ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 437 (1) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਨੀਂਹ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਆਮ ਤੌਰ' ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਹੈ।

68. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ-ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। (4). ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਹਨ, ਜੋ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼, ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛੋਕੜ, ਉਸ ਦੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ (ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ), ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਗਾਊਂ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਲਚਕਦਾਰ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

69. ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ, ਕੇ. ਐੱਲ. ਵਰਮਾ, ਨਿਰਮਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਆਦਰੀ ਧਾਰਣਾ ਦਾਸ, ਐੱਚ. ਡੀ. ਐੱਫ. ਸੀ. ਬੈਂਕ, ਜੇ. ਜੇ. ਮਨਨ ਅਤੇ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ "ਆਮ ਅਦਾਲਤ" ਨੂੰ "ਬਾਈ ਪਾਸ" ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁਝ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ-ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਆਦਿ ਸਮੇਤ-ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟਿੱਪਣੀਆਂ- ਜੋ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੇਤਰੇ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਿ "ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦੀ "ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਤਾਂ (ਧਾਰਾ 437 (3) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 438 (2) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ; ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਰੁਟੀਨ ਜਾਂ ਆਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਫਿਰ ਇੱਕ ਲਚਕਦਾਰ "ਫਾਰਮੂਲਾ" ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ, ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਥਾਂ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਲਾਤ, ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ (ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ) ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਜਾਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ,

ਕੇਸ ਦਰ ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ' ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਾਰਾ 437 (2) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਭਾਵਤ ਖੋਜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਜੋ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਥਿਰ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੱਕ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 161, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ., ਆਦਿ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੱਕ ਵੈਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਸ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 ਬਾਰੇ: ਕੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

70. ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ (ਜਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਇੱਥੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾਲ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ "ਡੀਮਡ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਉਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਧਿਆਇ XXXIII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ"। ਅਸਲਮ ਬਾਬਾਲਾਲ ਦੇਸਾਈ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਹੀਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤੱਥ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ' ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਜਾਂ/ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਡੀਮਡ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਰਫ ਅਗਲੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਦੋਸ਼ੀ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੱਚਮੁੱਚ, ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਰਹੇਗਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 437 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 439(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
71. ਧਾਰਾ 438 (3) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ "ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼" ਉੱਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ "ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ-ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ "ਨਿਰਦੇਸ਼" ਹੈ ਕਿ "ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ" ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 438 (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ "ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ" ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਹ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਧਾਰਾ 438 (3) ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। (1). ਅਦਾਲਤ, ਸਬੰਧਤ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 439(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
72. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਬਾਰੇ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਦੀਪ ਰਾਮ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:
"21. ਧਾਰਾ 437 (5) ਅਤੇ 439 (2) ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ XXXIII ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ

437 (5) ਅਤੇ 439 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਆਧਾਰ (2) ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਜੋੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 437 (5) ਅਤੇ 439 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (2). ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 437 (5) ਅਤੇ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਬੰਧਤ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

* * * * * * * * * * *

25. ਸਾਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 437 (5) ਅਤੇ 439 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) 'ਜੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈਃ 'ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ '। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਬੰਧ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਵੇਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿੱਠਾਭਾਈ ਪਾਸ਼ਾਭਾਈ ਪਟੇਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ

ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 18 ਵਿੱਚ 'ਆਮ ਤੌਰ' ਤੇ 'ਸ਼ਬਦ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

* * * * * * * * * * *

27. ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ 10-03-2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਖੁਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਮਨ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਵੇਂ ਜੋੜ੍ਹੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਮੇਤ ਨਵੇਂ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਧਾਰਾ 437 (5) ਅਤੇ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 437 (5) ਅਤੇ 439 (2) ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

28. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਐੱਨ. ਆਈ. ਏ. ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ

ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 26-06-2018 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਰਤਮਾਨ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਖੁਦ ਨਵੇਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਾਰੰਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਐੱਨ. ਆਈ. ਏ. ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਿਤੀ 10-03-2016 ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇ।

29. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੋਰ ਸੰਗੀਨ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨਃ-

(i) ਦੋਸ਼ੀ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸੰਗੀਨ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
(ii)ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਧਾਰਾ 437 (5) ਜਾਂ 439 (2) ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।
(iii) ਅਦਾਲਤ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 (5) ਜਾਂ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 437 (5) ਅਤੇ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

(iv) ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ, ਪਰ

ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਾਧੇ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

73. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੌਲਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ[44] ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ

"ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਕੈਨੀਕਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

74. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹਜ਼ਾਰੀ ਲਾਲ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ[45] ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਦਰੇਸ਼ ਬਿਪਿਨਭਾਈ ਸੇਠ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ[46] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੇਤਰੇ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

"25.6। ਇਹ ਇੱਕ ਸੈਟਲਡ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨਵੀਂ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਲੱਭਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ' ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

25.7. ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣਾ ਤਰਕਹੀਣ ਹੋਵੇਗਾ।

25.8. ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।

44 1995 (1) ਐਸਸੀਸੀ 349

45.2009 (10) ਐਸਸੀਸੀ 652

46.2016 (1) ਐਸਸੀਸੀ 152

25.9. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਲਚਕਦਾਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਟ੍ਰੇਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

75. ਸੁਧੀਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ[47] ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਬਿਪਿਨ ਭਦਰੇਸ਼ ਸੇਠ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਿਪਿਨ ਭਦਰੇਸ਼ ਸੇਠ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(2). ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਰਵਿੰਦ ਤਿਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ[48] ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਰਕਮ ਬੈਂਕ ਗਰੰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਪੀੜਤ ਨਿਗਮ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ "ਡਿਫਾਲਕੇਟਿਡ ਰਕਮ" ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਗਰੰਟੀ ਰਾਹੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੰਗ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਹੰਤ ਚੰਦ ਯੋਗੀ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ,[49] ਪਦਮਾਕਰ ਤੁਕਮ ਭਵਨਗਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ,[50] ਐਕ੍ਸ ਬਨਾਮ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ,[51] ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

76. ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹਾਲਾਤਃ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਚਣ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਅਧੀਨ,

47.2016 (1) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 146

48.2018 (8) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 475

49.2003 (1) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 236

50.2012 (13) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 720

51 (2018) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 511

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸਿੱਟੇ
77. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ ਹੈ:
(1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਅਵਧੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ; ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤੌਰ' ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 437 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮ ਜਾਂ ਮਿਆਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ; ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੰਭੀਰਤਾ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਆਦਿ) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ।) ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਢੁਕਵੀਂ ਸ਼ਰਤ (ਰਾਹਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਸਮਾਂਬੱਧ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ) ਆਦਿ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।
(2) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।

78. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਜੋਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੀਸੀ:
(ਏ) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਬੀਆ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ੱਕ (ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ) ਠੋਸ ਤੱਥਾਂ (ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਆਮ ਦੋਸ਼ਾਂ) 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ।
ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਵਰਜਨ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਇਹ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਜੋ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਖਤਰੇ ਜਾਂ ਸ਼ੰਕੇ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ, ਇਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲਈ ਵਾਜਬ ਅਧਾਰ ਹੈ।

(ਬੀ) ਅਦਾਲਤ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ (ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ) ਧਮਕੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੀਮਤ ਅੰਤਰਿਮ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਸੀ) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਆਦਿ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਕਿਸੇ ਅਰਜ਼ੀ (ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ) 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ (ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਸਮੇਤ) ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣਾ) ਆਦਿ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣਗੀਆਂ-ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 437 (3) [ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ] ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਤੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕੇਸ ਵਾਰੰਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਟੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੋ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ।

(ਡੀ) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿ ਕੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ; ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ (ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ) ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(ਈ) ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ "ਕੰਬਲ" ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

(ਐੱਫ) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਜੀ) ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ "ਸੀਮਤ ਹਿਰਾਸਤ" ਜਾਂ "ਮੰਨੀ ਗਈ ਹਿਰਾਸਤ" ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇੱਕ ਲੇਖ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ, ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ (ਭਾਵ ਹਿਰਾਸਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) । ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ (ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ) ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਬਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਜੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਿਓਮਨ ਉਪਾਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਐੱਚ) ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਰਾਰ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣਾ, ਡਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਦੇਣਾ ਆਦਿ। ਅਦਾਲਤ-ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

(i) ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਰਾਜ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। (ਦੇਖੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਦਮ ਅਤੇ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਰਾਮਪ੍ਰਸਾਦ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ[52]; ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਸਟੇਟ ਥਰੂ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਬਨਾਮ ਅਮਰਮਣੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ[53]) ਇਹ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਰੱਦ" ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਜੇ) ਮਹਿਤਰ (ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਫੈਸਲਿਆਂ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ,

52 (2011) 6 ਐਸਸੀਸੀ 189

53 (2005) 8 ਐਸਸੀਸੀ 21 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ

ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ (ਕੇ. ਐੱਲ. ਵਰਮਾ, ਨਿਰਮਲ ਜੀਤ ਕੌਰ ਸਮੇਤ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

79. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਨ-ਇਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਨ। ਮਹਾਨ ਕਾਨੂੰਨਦਾਨ ਅਤੇ ਯੂ. ਐੱਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਜੋਸਫ ਸਟੋਰੀ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ "ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ, ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

80. ਸਾਡੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ-ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ, ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਰੌਲਟ ਐਕਟ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ਵਿਆਪੀ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹ ਬਣੇ, ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਦਬਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਹੱਥੀਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ: ਬਹੁਤ ਵਾਰ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ, ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ (ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ) ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਰਤਾਰੇ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੱਕ, ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਅਦਾਲਤ, ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ: ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ, ਵਿਵੇਕ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਿਆਪਕ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੰਗ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੁੰਗੜ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ 46 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

81. ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਵਾਈਨ ਸਾਰਨ, ਜੇ. ਜੇ.

ਅਸੀਂ ਜਸਟਿਸ ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ ਦੇ ਡਰਾਫਟ ਦੇਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ

.

ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਏ ਦਾ ਅੰਤਰ, ਅਸੀਂ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1980 (2) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 565 ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ 1996 (1) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 667 ਵਿੱਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਜਿਸ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸਲਾਉਦੀਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 2011 (1) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 694 ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ, ਭਾਵ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਗਲਤ ਹੈ। ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਹਿਤਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਏ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਉਕਤ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਵਾਈਨ ਸਰਨ, ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਐੱਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ, ਜੇ.
ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟੇਃ

ਜਸਟਿਸ ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜਸਟਿਸ ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਵਿਨੀਤ ਸਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨਃ
(1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਅਵਧੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ; ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 437 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ; ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤ (ਰਾਹਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ) ਆਦਿ ਲਗਾਉਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।
(2) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।

ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) [ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਵਾਈਨ ਸਰਨ, ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਐੱਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ, ਜੇ. ਜੇ.]

1. ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 438, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀਆਂ ਹਨ:

(1) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ[54] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਠੋਸ ਤੱਥਾਂ (ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਆਮ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ) 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੰਗੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਤਰੇ ਜਾਂ ਸ਼ੰਕੇ, ਇਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲਈ ਵਾਜਬ ਅਧਾਰ ਹੈ।

(2) ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਧਮਕੀ (ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ) ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੀਮਤ ਅੰਤਰਿਮ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ.
(3) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਆਦਿ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ (ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ) 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ (ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਸਮੇਤ) ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣਾ) ਆਦਿ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣਗੀਆਂ-ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 437 (3) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੀ. ਸੀ. [ਧਾਰਾ 438 (2) ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ] ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਸ-ਦਰ-ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕੇਸ ਵਾਰੰਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਟੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੋ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ।
54 1980 (2) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 565

(4) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਰਗੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ; ਬਰਾਬਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ (ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ) ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(5) ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(6) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ "ਕੰਬਲ" ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

(7) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

"(8) ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ" "ਸੀਮਤ ਹਿਰਾਸਤ" "ਜਾਂ" "ਮੰਨੀ ਗਈ ਹਿਰਾਸਤ" "ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਬਬੀਆ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਇੱਕ ਲੇਖ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ (i.e ਮੰਨੀ ਗਈ ਹਿਰਾਸਤ)" ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ (ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ) ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਬਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਜੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਿਓਮਨ ਉਪਾਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(9) ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ, ਜੋ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਰਾਰ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਣਾ, ਡਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਦੇਣਾ ਆਦਿ।

(10) ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ (9) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਦਾਲਤ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

(11) ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਰਾਜ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। (ਦੇਖੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਦਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਰਾਮਪ੍ਰਸਾਦ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ

ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) [ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਵਾਈਨ ਸਰਨ, ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਐੱਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਇੱਕ ਹੋਰ[55]; ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਸਟੇਟ ਥਰੂ ਸੀਬੀਆਈ ਬਨਾਮ ਅਮਰਮਣੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ[56]) ਇਹ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 439 (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਰੱਦ" ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(12) ਸਿਧਾਰਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮੇਤਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ[57] ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ (ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਫੈਸਲੇ) ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਬਦੁਲਸਮਦ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ[58] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ (ਕੇ. ਐੱਲ. ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ[59]; ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ[60]; ਅਦਰੀ ਧਰਣ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ)[61]; ਨਿਰਮਲ ਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ[62]; ਐੱਚ. ਡੀ. ਐੱਫ. ਸੀ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਜੇ. ਜੇ. ਮੰਨਨ[63]; ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ[64] ਅਤੇ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ[65]) ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2.ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਹਵਾਲੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

55 (2011) 6 ਐਸਸੀਸੀ 189 56 (2005) 8 ਐਸਸੀਸੀ 21 57.2011 (1) ਐਸਸੀਸੀ 694

58 (1996 (1) ਐਸਸੀਸੀ 667) 59.1998 (9) ਐਸਸੀਸੀ 348 60.2005 (1) ਐਸਸੀਸੀ 608

61.2005 (4) ਐਸਸੀਸੀ 303 62.2004 (7) ਐਸਸੀਸੀ 558 63.2010 (1) ਐਸਸੀਸੀ 679

64.2018 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ (ਐਸਸੀ 415 65.2008 (1) ਐਸਸੀਸੀ 632

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler